

Avelsindex för linjärt beskrivna egenskaper ger detaljerad information om hingstarnas förärvning

Sedan 2013 har 3-åriga hästar genomgått en så kallad linjär beskrivning vid 3-årstestet, i tillägg till poängen för exteriör gångarter och hoppning. Den linjära beskrivningen är som ordet anger en beskrivning av hästen och inte en värdering av bra och dåligt. Nu har SWB med SLU:s hjälp tagit fram avelsindex för de linjära egenskaperna. Först ut är drygt 80 hingstar som haft minst 10 linjärt bedömda avkommor vid 3-årstest 2013-2016. För varje hingst går nu att utläsa hur han förärver sig avseende exteriör, gångarter och hoppning. De linjära avelsindexen avslöjar t.ex. om avkommorna blir grova eller ädla, tar långa eller korta steg i trav, har böjda eller hängande framben när de hoppar och mycket mer. Det finns index för totalt 50 egenskaper.

Här hittar du de linjära avelsindexen

För de 80 hingstar som har fått linjära avelsindex återfinns de på sidan "Avelsindex", längst ner på sidan, under rubriken "Linjärt index". Eftersom det finns index för så många egenskaper är de upplagda i listor som går att fälla ut och in genom att klicka på plus- och minussymboler bredvid rubrikerna.

Linjärt index	
Exteriör	+
Gångarter	+
Hoppning	+

En första grov indelning är i Exteriör, Gångarter och Hoppning. Nästa nivå följer sedan bedömningsgrupperna vid 3-årsbedömningen; Under Exteriör finns de egenskaper som har med Typ, Huvud-hals-bål och Extremiteter (ben) att göra. Under Gångarter finns de olika egenskaperna som beskriver de tre gångarterna och under Hoppning finns egenskaper associerade till Hoppteknik och förmåga samt Temperament och Allmänt intryck i hoppning.

Linjärt index

Exteriör						⊖				
Typ						⊖				
Egenskap	Extremvä...	88	92	96	100	104	108	112	Extremvä...	🔒 Säkerhet
Typ	ädel								grov	Hög
Kroppsform längd	lång								kort	Hög
Kroppsform prop...	högställd				█				lågställd	Hög
Kroppens riktning	uppförsba...				█				framvikt	Hög
Huvud-hals-bål						+				

I dagsläget kan man inte söka upp eller sortera hingstar baserat på deras linjära avelsindex. Kanske blir det möjligt framöver.

Hur tolkar man de linjära avelsindexen?

Precis som för de vanliga indexen motsvarar talet 100 genomsnittshästen för de linjära indexen. Siffran anger dock inte vad som är bra eller dåligt. Egenskaper där den aktuella hingstens förärvning inte skiljer sig så mycket från genomsnittshästen kommer att ligga runt 100 (mitten) på båda sidor. För de egenskaper där en hingsts förärvning sticker ut från genomsnittshästen syns genom att siffervärdet ligger på mindre än 96 eller över 104 beroende på egenskap. Det visas på blup.se med stödlinjer för att göra det enkelt att utläsa. Går värdet så lågt som 92 eller lägre respektive så högt som 108 och över innebär det att hingstens förärvning för egenskapen verkligen sticker ut.

Vad som är optimalt för respektive egenskap återstår att slå fast, när ett tillräckligt stort antal av de nu linjärt beskrivna unghästarna hunnit toppa sin tävlingskarriär. Dock kan man konstatera att en bra hoppförärvare bör ligga under 100 för de flesta hopprelaterade egenskaper liksom en bra dressyrförärvare gärna ska ligga under 100 för de flesta gångartsegenskaper. Observera alltså att ett linjärt avelsindex inte är "bättre" ju högre det är! Däremot är det inte säkert att det är bra att ligga alltför långt mot extremvärdena. Till exempel är det bra att förärva försiktighet på hinder för en hopphingst, men man vill samtidigt inte att avkommorna blir överförsiktiga, och därmed kanske tveksamma på hinder.

För de exteriöra egenskaper som har med hästens ben att göra kan vi också konstatera att det är bra att ligga runt 100, och inte för långt vare sig över eller under. För övriga exteriöra egenskaper handlar det både om smak och funktion vad var och en anser vara optimalt, men även här kan extremvärden långt ifrån 100 påverka hållbarhet och funktion på ett negativt sätt.

Vill du läsa mer om linjär beskrivning finns mer utförlig info om alla egenskaper som beskrivs här:

<http://swb.org/wp-content/uploads/2016/11/Manual-linjN%CC%83r-beskrivning.pdf>

Hur använder jag de linjära indexen?

Linjär beskrivning värderar inte vad som är bra eller dåligt, det dokumenterar hur en individ ser ut och agerar. Poängen med de linjära avelsindexen är följaktligen inte att avgöra om en hingst är bra eller dålig, den stora vinsten är att öka säkerheten i ditt eget avelsbeslut baserat på fakta. Använd de linjära avelsindexen för att ta reda på hur hingsten kan förstärka stoets egenskaper eller komplettera desamma. Har du fått ditt sto linjärt beskrivet vid unghäst- eller stobedömning kan du plocka fram protokollet från visningen och jämföra med hingstens linjära index. Har du ett sto som är lite väl kort i ryggen, undviker du kanske hingstar som visat sig förärva korta ryggar osv. Här hittar du det linjära protokollet som används vid unghästtest för 3-åringar: <http://swb.org/wp-content/uploads/2016/11/protokoll-treU%CC%88rstest-linjN%CC%83rt.pdf>

Jag vill få min häst linjärt beskriven!

Har du ännu inte fått din häst linjärt beskriven kan du anmäla den till unghästbedömning eller unghästbedömningarnas öppna klass för äldre hästar. Läs mer om SWB:s tester här: <http://swb.org/unghasttester/>

Faktaruta Linjär beskrivning

Den linjära beskrivningen är som ordet anger en beskrivning av hästen och inte en bedömning relativt avelsmålet. Beskrivningen för varje egenskap görs på en niogradig skala från A till I där A och I är de båda ytterligheterna på en biologisk skala för respektive egenskap. Den linjära beskrivningen har inget direkt samband med poängen hästen får vid samma bedömning, dvs det finns inte en given profil för en viss poäng. Syftet med den linjära beskrivningen är att både hästägare och SWB ska kunna få mer detaljerad information om hästens egenskaper på ett standardiserat sätt där alla hästar får samma typ av beskrivning. Det är lättare att följa egenskapernas utveckling inom rasen och identifiera SWB:s styrkor och svagheter på ett tydligare och enklare sätt än med enbart poängbedömning. Genom den linjära profilen som skapas för varje bedömd häst blir det också lättare för stoägare att hitta hingstar som kompletterar stoet optimalt.